

οικονομικοί παλμοί

Αύξανόμενη ή λαθρεμπορία του καπνού.

Γαλήνη Φούρα, δημοσιογράφος

Τα παιδιά και οι έφηβοι είναι εύκολοι στόχοι για το οργανωμένο έγκλημα που άποκομίζει δισεκατομμύρια από το λαθρεμπόριο τσιγάρων και χύμα καπνού. Η παράνομη διακίνηση δεν υπόκειται σε κανένα περιορισμό. Η πρόσβαση των νέων στα λαθραία προϊόντα είναι πολύ πιο εύκολη, γιατί η διακίνησή τους δεν γίνεται από τα νόμιμα σημεία πώλησης, επομένως δεν ισχύει κανένας περιορισμός ως προς την ηλικία του αγοραστή που προβλέπει η νομοθεσία. Τα βρίσκουν στους διακινητές, στο δρόμο, στις λαϊκές αγορές και μέσω του διαδικτύου.

Αν τα προϊόντα καπνού και τα τσιγάρα είναι επικίνδυνα και έθιστικά, προκαλούν καρκίνο, καρδιοπάθειες, έμφυσημα κ.λπ., τί περιμένει κανείς από τα σκουπίδια, τα οποία δεν υπόκεινται σε κανένα ποιοτικό έλεγχο; Στο περιεχόμενό τους έχουν άνιχνευτεί βαρέα μέταλλα, άπορρίμματα καπνού, ξένες ύλες, όπως τρίχες ζώων, φτερά, κομμάτια πλαστικού και χημικά πρόσθετα άγνωστης σύστασης και προέλευσης. Είναι πιθανόν κάποια λαθραία να παράγονται από την καπνοβιομηχανία. Υπάρχουν καταγγελίες για συγκεκριμένες εταιρείες, που τα προωθούν στην αγορά χωρίς να καταβάλουν τους προβλεπόμενους φόρους. Ίσως, όμως, να πρόκειται για παραποιημένα τσιγάρα, που έχουν κατασκευαστεί χωρίς την άδεια της εταιρείας που έχει το έμπορικό σήμα. Γι' αυτό και το παράνομο εμπόριο κρύβει πρόσθετους κινδύνους.

Το ποσοστό των λαθραίων τσιγάρων που διακινούνται στην Ελλάδα αυξάνεται διαρκώς. Σύμφωνα με ειδικούς αναλυτές το 5% της συνολικής ποσότητας το 2008 αυξήθηκε στο 18% το 2013 και 20,8% το 2014. Αυτή η ραγδαία αύξηση ενισχύθηκε από την άνοδο των τιμών στα προϊόντα καπνού, αλλά κυρίως από τον ρόλο της Ελλάδας ως διακομιστικού κέντρου για την λαθραία διακίνηση. Το ποσοστό αναμένεται να ξεπεράσει το 25% μέχρι το 2019. Όπως προκύπτει από μελέτη του I.O.B.E., το 2014, περισσότερα από δύο στα δέκα τσιγάρα, που καπνίζονται στην Ελλάδα, είναι προϊόντα λαθρεμπορίου.

Το λαθρεμπόριο αυτό εκτιμάται ότι κοστίζει στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ετησίως περισσότερα από 10 δισεκατομμύρια ευρώ από απώλεια φορολογικών εσόδων για το κράτος, τους παραγωγούς, τους διανομείς. Το ένα τρίτο των παράνομων τσιγάρων παρασκευάζονται αποκλειστικά για το λαθρεμπόριο και η κατανάλωσή τους έχει αυξηθεί δραστικά τα τελευταία χρόνια. Η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας προειδοποιεί για “νέες

μάρκες τσιγάρων, που προορίζονται για την παράνομη αγορά σε άλλες χώρες”. Σε παράνομες εγκαταστάσεις παράγονται, επίσης, παραποιημένα τσιγάρα των μεγαλύτερων βιομηχανιών. Πολλά έργαστάσια παραγωγής αποκαλύφθηκαν τα τελευταία χρόνια. Παραγωγοί προμηθεύουν μέρος των προϊόντων τους σε παράνομους διακινητές, οι οποίοι αποφεύγουν να πληρώσουν φόρους με διάφορες μεθόδους: πλασματικές εξαγωγές, άρκετες μεταπωλήσεις και μεταφορές, ή μεταφορά προϊόντων σε αποθήκες απ' όπου διανέμονται παράνομα.

Στην Ελλάδα τα διαφυγόντα έσοδα του κράτους υπολογίζονται σε 740 εκατομμύρια δολάρια το 2014, από 565 το 2013 που άναλογεί σε τζίρο δισεκατομμυρίων για τους διακινητές. “Ομάδες οργανωμένου εγκλήματος που έδρεύουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση συμμετέχουν ένεργά όλο και περισσότερο στο λαθρεμπόριο τσιγάρων, το οποίο θεωρείται μια έλκυστική éναλλακτική λύση έναντι της διακίνησης ναρκωτικών, λόγω των μικρότερων ποινών και των μεγάλων κερδών” διαπιστώνει η EUROPOL. “Αποτελεί παγκόσμιο πρόβλημα, που άπαιτεί διακρατική συνεργασία άνάμεσα στις κυβερνήσεις και τις δικωτικές άρχές”.

Εάν υποθέσουμε ότι οι ενήλικες έχουν την εϋθύνη των έπιλογών τους, ποιός προστατεύει τα παιδιά; Δυό στους έπεντε δεκαεξάχρονους έχουν ρισκάρει να καπνίσουν, έστω μι ά φορά στη ζωή τους και άπό αυτούς το ένα τρίτο δοκίμασαν πρώτη φορά στην ηλικία των δεκατριών έτων ή και νωρίτερα. Άπό την μελέτη του Έρευνητικού Πανεπιστημιακού Ίνστιτούτου Ψυχικής Υγιεινής, που πραγματοποιήθηκε το 2015 σε 3.200 μαθητές της Α΄ Λυκείου 175 σχολείων της χώρας, προκύπτει ότι ένας στους έννεά μαθητές (11,1%) καπνίζει καθημερινά. Το ποσοστό των συνομηλίκων τους, που είχε αυτή τη συνήθεια το 1999, είναι υπερδιπλάσιο (23,4%). Σήμερα όμως τα παιδιά πειραματίζονται και με νέους τρόπους χρήσης, όπως το ήλεκτρονικό τσιγάρο το όποιο έχει δοκιμάσει ένας στους έπεντε μαθητές (19,1%)!

Τά άγόρια καπνίζουν καθημερινά πολύ πιό συχνά άπό τά κορίτσια, περισσότερα τσιγάρα και πειραματίζονται πιό εύκολα με το ήλεκτρονικό τσιγάρο (26,3% έναντι 12%). Προφανώς στην Ελλάδα το σϋλ του Τζέιμς Ντιν με το κρεμασμένο τσιγάρο στα χείλη έξακολουθεί να νοπεύει. Πολλοί έφηβοι ταυτίζονται με τά παλαιομοδίτικα στερεότυπα των περασμένων δεκαετιών, με την ψευδαίσθηση ότι το περιστασιακό κάπνισμα δεν βλάπτει. ☉